

BULLETIN 120

FEBRUARI 2013

VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD

Contributie minimaal €15,00 per persoon per jaar. ING Bank nummer 3870852
De Stichting Vriendenkring is ANBI-geregistreerd.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter

mr. G. Schilperoort

Secretaris

mr. R. van der Waal
tel. 015-2569775

Penningmeester en
ledenadministratie

C. Spruit
@: cor.spruit@hccnet.nl
tel. 0186-601385

REDACTIECOMMISSIE

mr. G. Schilperoort
mr. R. van der Waal

REDACTIEADRES

Hofweg 13
3274 BK Heinoord
@: rvanderwaal@planet.nl

LAY-OUT

J. Koster

STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD

ADRES

Hofweg 13
3274 BK Heinoord
tel. 0186-601535
www.streekmuseumhw.nl
@: info@streekmuseumhw.nl

OPENINGSTIJDEN

museum

woensdag t/m zondag
13.00 tot 17.00 uur.
zaterdag 10.00 tot 17.00 uur.

documentatie-
centrum

woensdag 9.00 tot 13.00 uur.
zaterdag 10.00 tot 17.00 uur.

INHOUD

VAN DE VOORZITTER	3
NIEUWE VRIENDEN	4
EVEN VOORSTELLEN	5
VRIENDENDAG 2012	6
MUSEUMPANDEN IN DE SCHIJNWERPERS	9
EB EN VLOED	10
ACTIVITEITENAGENDA	12
DE WERKGROEP EDUCATIE	13
GENEALOGIE & STREEKHISTORIE	16
DIALECTEN HOEKSCHE WAARD	19
DE VRAGENRUBRIEK	23

VAN DE VOORZITTER

Beste vrienden,

Nu we nog maar net gewend zijn geraakt aan het feit dat het Streekmuseum weer toegankelijk is voor het publiek, kijken we uit naar de volgende fase, namelijk de heropening van de boerderij Oost-Leeuwenstein. Museumdirecteur Belle van den Berg blik in haar bijdrage "Eb en Vloed" in dit Bulletin terug op het afgelopen jaar en schetst een beeld van wat ons in 2013 te wachten staat.

U heeft, als vriend van het Streekmuseum, door uw financiële steun in de afgelopen jaren meegeholpen om de restauratie en herinrichting van het museum te realiseren. In de eerste plaats door jaarlijks trouw uw bijdrage aan de Vriendenkring over te maken, maar ook door gehoor te geven aan de oproep van het museumbestuur in 2012 om een extra bijdrage te leveren. Mij werd medegedeeld, dat er nu nog steeds bedragen binnendruppelen naar aanleiding van die oproep. Voor al die steun danken wij u hartelijk. U vraagt zich wellicht af wat de Vriendenkring doet met de door u geschonken bedragen. De meest recente bijdrage van de Vriendenkring was een bedrag van € 42.500 ten behoeve van de herinrichting van de studiezaal. Dat was de helft van de totale kosten. Dit jaar is gepland om een bijdrage van € 1.000 à € 2.000 te geven voor het aanbrengen van de ICT-infrastructuur in Oost-Leeuwenstein.

Naar aanleiding van de hernieuwde museumactiviteiten en de nijpende financiële situatie waarin de museumstichting zich nu bevindt, heeft het bestuur van de Vriendenkring besloten om de jaarlijkse minimumbijdrage met ingang van dit kalenderjaar te verhogen van € 10 naar € 15. Procentueel is deze verhoging best fors, maar het bestuur verwacht dat u voor dit besluit wel begrip zult opbrengen, gelet op het feit dat de bijdrage al vele jaren ongewijzigd is gebleven en dat de nieuwe bijdrage meer in de pas loopt met de minimumdonatie die andere museumstichtingen hanteren.

Bij dit nummer van het Bulletin zit als bijlage de acceptgirokaart, waarmee u uw bijdrage over 2013 kunt voldoen. Het wordt op prijs gesteld als u zoveel mogelijk gebruik maakt van deze acceptgirokaart. Mocht u liever op een andere wijze betalen, vergeet dan niet om uw naam en het vriendennummer te vermelden dat op de acceptgirokaart staat.

Gert Schilperoort

**DANK VOOR
FINANCIËLE
STEUN**

**VERHOGING
JAARLIJKSE
BIJDRAGE**

NIEUWE VRIENDEN

Het is prettig om u te kunnen melden, dat sinds het opmaken van de kopij voor het vorige Bulletin weer veel nieuwe vrienden zijn toegetreden tot de Vriendenkring. De onderstaande lijst geeft maar liefst 37 nieuwe vrienden aan. In zo'n grote Vriendenkring als de onze is er natuurlijk ook verloop, maar desondanks geeft de penningmeester aan dat er per saldo een toename is en het totaal komt op 1676 vrienden. Het is duidelijk te merken dat het Streekmuseum weer open is. Het museum is natuurlijk dé plek om bezoekers attent te maken op de Vriendenkring.

De volgende personen konden wij als vriend toevoegen:

B. Oosterman	Heinenoord
E.N.A. Scholten	Mijnsheerenland
A. Th. Polet	Oud-Beijerland
A. de Heer	Zwijndrecht
H. v.d. Ende - Mahon	Maasdam
A. Kaptein	Heinenoord
R. Meijnster	Oud-Beijerland
E. Overweel	Oud-Beijerland
C. Veldhoen	Vlaardingen
A. A. Groenendijk & J.M. van Ruiten	Nieuw-Beijerland
H.J. IJdo	Numansdorp
W.P. Barendregt	Strijen
J. Haan & J. Haan - Roos	Nieuw-Beijerland
P. Oosterman & R. Oosterman	Heinenoord
J. Bosch	Oud-Beijerland
M.G. Bartels	Puttershoek
G. Wijs	Oud-Beijerland
T. Jongbloed	Strijen
C.D. van Alphen	Numansdorp
A. Smit - Groenendijk	Mijnsheerenland
L.W. Ras-Flipse	Strijen
M.B.J.M. Evers	Heinenoord
J.F. Tigchelaar - Paardekoper	Strijen
R. van Pelt	Bergen op Zoom
B. Wientjes	Oud-Beijerland
E. Minnaard & H.P. Minnaard - Gramsma	Nieuw-Beijerland
A. de Graaf	Puttershoek
J.L. Helmer	Schiedam
N. Gillesse	Numansdorp
K. Dekker	Heinenoord
G. van der Waal	Piershil
Dhr. & mevr. Minderman	Mijnsheerenland

EVEN VOORSTELLEN

Mijn naam is Richard Baan (1958) en ik ben sinds 1 januari 2013 penningmeester van Stichting Streekmuseum Hoeksche Waard.

Geboren en getogen in Zwijndrecht en vanaf mijn huwelijk in 1982 in 's-Gravendeel woonachtig en hier ook maatschappelijk actief. Hier zijn ook mijn 3 kinderen (28, 26 en 24 jaar) geboren.

Mijn betrokkenheid bij het wel en wee in de Hoeksche Waard zijn mij dus niet geheel vreemd en een bestuursfunctie bij het Streekmuseum is dan ook wel enigszins te verklaren. Dit zeker ook gezien mijn (bestuurlijke) ervaringen binnen de Gereformeerde Kerk van 's-Gravendeel (2002 – 2012), mijn bestuursfunctie bij Bejaardensociëteit 't Trefpunt in 's-Gravendeel (vanaf 1991) en een commissariaat bij de Woningbouwvereniging 's-Gravendeel / HW Wonen (vanaf 2007).

In het dagelijks leven ben ik al ruim 34 jaar werkzaam binnen de Rabobankorganisatie. Bijna 30 jaar als accountant/auditmanager bij Rabobank Nederland en in de laatste jaren als manager / compliance officer op een lokale Rabobank. Mijn huidige functie (sinds oktober 2010) is directeur-bestuurder met als vakgebied Bedrijfsmanagement bij de Rabobank Goeree-Overflakkee. Hier houd ik mij voornamelijk bezig met Risicomanagement in de meest brede vorm en Facilitaire aangelegenheden. Hiervoor heb ik ook de nodige opleidingen gevolgd. Naast een aantal studies op HBO(+)-niveau ben ik in 2001 afgestudeerd op de Erasmus Universiteit in het vakgebied Internal Auditing.

Ik heb heel veel zin in mijn nieuwe bestuursfunctie en hoop een waardevolle bijdrage te kunnen leveren aan het realiseren van de missie van ons museum: het behouden, ontsluiten en presenteren van de cultuur- en streekhistorie van de Hoeksche Waard, toegankelijk voor iedereen en met een bovenregionale aantrekkingskracht. Ik ga ervoor en jullie mogen mij hierop aanspreken.

's-Gravendeel, januari 2013

VRIENDENDAG 2012

We gaven weer gevolg aan een traditie: Vriendendag op de 2de zaterdag in oktober. Iets waar je gewoon rekening mee dient te houden, waar het altijd weer gezellig is en je zomaar deelgenoot kunt worden van familie- en andere geheimen die de ronde doen.

Verwelkomd met heerlijk zelfgebakken delicatessen of een krentenbol met of zonder kaas is ditmaal het begin. Maar deze keer ook een weerzien met het schitterend gerestaureerde "Hof van Assendelft". Wat een feest er te mogen rondlopen in de kamers die door een vernieuwde opstelling zich in hun pracht laten zien, want in de oude opstelling was dat onmogelijk door de grote

hoeveelheid objecten. Dat was op zich ook mooi, je zag allerlei dingen terug die onze grootouders gebruikt hadden. Nu Oost-Leeuwenstein nog, wat volgens onze voorzitter nog wel zal duren tot eind 2013.

Met een gezelschap van ruim 60 personen zijn we op weg gegaan naar Waalwijk in de Langstraat. Daar werden we in het Nederlands Leder en Schoenen Museum welkom geheten door Willem Blok. Hij vertelde dat onze vereniging er 20 jaar over gedaan had weer eens op bezoek te komen. Ook dat het kasteel Besoijen in Waalwijk beheerd werd door het geslacht van Assendelft en dat er zo een verbinding was met ons als bezoekers. Sinds 1953 is er een enorme collectie opgebouwd, mede door de expo's die er in Waalwijk gehouden zijn zo door de jaren heen. Dat geeft een luxeprobleem en zijn er van de schoenen 96% niet te zien. Wat er wel is zijn een voorbeeld van een werkende schoenenfabriek en leerlooierij.

Onder leiding van 2 ervaren rondleiders Henk en Frans, werden wij door het museum gevoerd. De ene groep eerst naar de afdeling fabricage van schoenen en de andere naar de leerlooierij. Trouwens het museum is gevestigd in een oude schoenfabriek. Maar eerst lopen we door een gedeelte van de collectie, die begint met het gildevaandel en meer attributen alle gewijd aan de Heilige Chrispinus, de beschermheilige.

Allereerst krijgen we een verhaal over het looien en hoe men eerst probeerde de laatste vleesresten van het vel te krijgen door het in het water te leggen wat al gauw een jaar in beslag nam. De huiden werden vervolgens in eikenbomen te drogen gehangen. Het looizuur van de eik geeft een bruine kleur. Later ging men de huiden schrappen en werd de schors van de eik gemalen en de huiden opgehangen in water dat met die gemalen schors vermengd was. Weer later deed men dat in een grote trommel en was het looiproces teruggebracht tot een week. Letterlijk van alle beesten werd ons leer getoond. Zelfs van paling. Van een hond is het moeilijk leer te maken door het niet zweten via de huid en ook van de krokodil is de huid niet zo goed bruikbaar. Het meest opvallend was wel de olifantshuid. Zo kwamen we er ook achter dat suède de vleeskant is van de huid. Leer wordt geleverd in de dikte die de fabrikant wenst.

Vervolgens kwam de fabricage van schoenen aan de beurt. Het was voor mij ook een ontdekking dat de bovenkant dus "schoen" is, die later gezoold wordt. Eerst een uitleg dat er voor iedere schoen een leest is en dat het gemakkelijker is een schoen te vervaardigen uit meerdere stukken dan uit één stuk. Ook dat het maken van een kinderschoen een grotere vaardigheid vereist dan voor een grote. Dan was er het geval van een schoen van slangenleer waar goed op het patroon voor links en rechts gelet werd door de snijder en dat het al een schoen van slangenleer was als de neus ervan voorzien was. Zo is bij het kopen van een schoen het stiksel doorslaggevend naast de gezochte kleur.

Wat een technische ontwikkeling heeft ook het maken van een schoen doorgemaakt. Ook weer een parallel met wat op de boerderij gebeurd is. Van handwerk tot een bijna volledige mechanische handeling. Dat konden we goed zien aan de machinerieën die de mens tot slaaf maakte van die machine, terwijl ze daarvoor slaaf van de handarbeid waren. Onze gids Henk kon zich goed vinden in het oude systeem en had zo zijn bedenkingen toen de Arbo werd ingevoerd. Ik zal U niet vermoeien met alle technische details over het maken van een schoen, want na een paar uur zit je hoofd helemaal vol van alle informatie. Maar het was een interessante kennismaking met wat er met de huid van onze dieren wordt gedaan.

Weer terug naar Heinenoord waar ons het oogstmaal van dit jaar wacht in restaurant De Vijf Schelpen te Mijnsheerenland. Weer met een groep van ongeveer 60 man waarvoor de spek met peren geserveerd werden nadat we allemaal van een heerlijke kop soep hadden genoten. Gang 3 is dan aardappelen met karnemelk. Door mij altijd verfoeid als ik bij mijn grootouders kwam. Ik heb het leren waarderen en dus maar proberen mijn tafelgenoten daarvan te overtuigen. Daarna volgde het ijs en tot slot de koffie. Wat er zoal werd gedronken weet ik niet, maar wel dat er 20 kg aardappelen, 220 peren, 7,5 kg spek en 12,2 kg harstkarbonade verwerkt werden door de keuken. Bedankt organisatie voor deze weer geweldige dag en graag tot een volgend keer.

MUSEUMPANDEN IN DE SCHIJNWERPERS

Verlichte Boerderijenroute Hoeksche Waard West

Van 24 januari t/m 9 februari 2013 wordt over het westelijk deel van de Hoeksche Waard een verlichte boerderijenroute uitgezet. Op negen winteravonden staan een honderdtal agrarische bedrijven, woonboerderijen, molens, kerken en andere karakteristieke panden sprookjesachtig aangelicht. Ook de drie monumentale panden van het Streekmuseum zijn in de route opgenomen en staan dan in de schijnwerpers: museumboerderij Oost-Leeuwenstein, 't Hof van Assendelft en de watertoren in Heinenoord.

Gedurende drie weken kan wie maar wil op donderdag-, vrijdag- en/of zaterdagavond tussen 19 en 22 uur deze route rijden. Onderweg kunnen verschillende opengestelde monumenten of bedrijven worden bezocht. 't Hof van Assendelft is speciaal op vrijdagavond 25 januari, 1 en 8 februari tussen de genoemde uren geopend. Er wordt een kop koffie of warme chocolademelk geserveerd. De rest van het museum is dan gesloten voor bezoek.

Informatie over de route

Bij de route verschijnt een boekje met beschrijvingen van de aangelichte adressen én een routekaart. Dit setje is voor € 2,50 onder meer verkrijgbaar bij de VVV in Oud-Beijerland. Het volledige overzicht staat vanaf medio januari op de website

www.verlichteboerderijen.nl.

BRON: RIJKSMONUMENTEN.NL

**'T HOF VAN
ASSENDELFT
IS OP
VRIJDAG-
AVOND
25 JANUARI,
1 EN 8
FEBRUARI
OPEN**

EB EN VLOED

Het zal een spannend jaar worden, 2013. De herinrichting en opening van boerderij Oost-Leeuwenstein staan op het programma. Daarmee zullen eind 2013 eindelijk de beide historische gebouwen waarin het streekmuseum gevestigd is, Het Hof van Assendelft en de boerderij, geopend zijn.

Maar het komend jaar wordt ook een lastig jaar. Eind 2012 heeft het bestuur vanwege de slechte financiële situatie de beslissing moeten nemen om ontslag aan te vragen voor drie van onze betaalde parttime medewerkers: Lizette, Peter en Odette, die zich gedurende de afgelopen jaren volop hebben ingezet voor het museum. Een zakelijk besluit, dat veel vraagt van alle betrokkenen.

Toch is er ook veel om blij mee te zijn en naar uit te kijken. De afgelopen zes maanden hebben ruim 3000 bezoekers het Hof van Assendelft bezocht, en met onze goed gevulde activiteitenagenda hopen we de komende maanden nog meer bezoekers aan te trekken. Bovendien beginnen we eindelijk aan de herinrichting van boerderij Oost-Leeuwenstein. We hopen het pand dit jaar nog te openen.

ACTIVITEITEN AGENDA OP BLZ. 12

Boerderij Oost-Leeuwenstein

De boerderij is of zal zeer binnenkort door HW Wonen (verhuurder) aan het Streekmuseum Hoeksche Waard (huurder) worden opgeleverd. Daarmee komt een einde aan de renovatie die anderhalf jaar geduurd heeft.

Zoals bij veel historische gebouwen het geval is, had de renovatie van deze deels 18e eeuwse boerderij veel verschillende verrassingen in petto. Het rieten dak was in bijzonder goede staat ondanks de jaren van weinig tot geen onderhoud. Maar de gordingen en balken waarop de rieten dakbedekking rustte, bleken niet toekomstbestendig te zijn en moesten vervangen worden. Alle spanten in de schuur zijn behouden gebleven en behandeld tegen houtworm, behalve het spant in de achterwand van de schuur. Dat was teveel aangevreten en vermolmd en is daarom volledig vervangen. Al met al leidden deze (verborgen) gebreken tot flink veel meerkosten voor HW Wonen, de eigenaar van het pand. Naast deze tegenslagen waren er ook mooie zaken om te ontdekken: zo bleken er aan weerszijden van de schouw in de voorkamer prachtige paars-witte tegeltableaus te zitten. Het staat nog niet vast, maar de tegels zouden nog uit de begintijd (17e eeuw) van de boerderij kunnen stammen. In de opkamer en keuken lag voorheen tapijt en vloerzeil op de grond. Maar daaronder vandaan kwamen prachtig beschilderde houten vloeren met een kader in diverse kleuren tevoorschijn.

PRACHTIGE TEGEL- TABLEAUS EN BESCHILDER- DE VLOEREN

De schilderijen zijn schoongemaakt en beschermd met een harde transparante laag, waardoor ze nu weer zichtbaar zijn.

Terugkeer winkel van Taselaar

De komende tijd zal in het teken staan van de herinrichting, om te beginnen met de inrichting van een aantal werkplekken in het voorhuis en het terugplaatsen van de beroemde kruidenierswinkel van Taselaar; geen makkelijke klus, aangezien de winkel boven op een zoldering geplaatst moet worden, en daarvoor moeten de grote kasten (tot 7 meter lengte en ca. 3 meter hoog) tussen de spanten door gelaveerd worden. Piet Leeuwenburgh en het team van vrijwilligers dat de winkel heeft opgeknapt, zijn druk bezig om deze lastige klus goed voor te bereiden.

Het plan voor de verdere inrichting is nog in volle gang. De schuur heeft zijn oude kathedrale karakter behouden, maar biedt nu wel betere faciliteiten om er een museum in te huisvesten. Het dak en de vloeren zijn geïsoleerd, het gebouw is verwarmd en er is een luchtbehandelingssysteem om de juiste temperaturen en luchtvochtigheid te kunnen creëren. Er zijn een klein museumcafé, garderobe, toiletten en een lift. We zouden het u graag met eigen ogen een keer laten bekijken, nog voor de heropening. Wellicht dat we u daarom als vriend binnenkort zullen uitnodigen voor een 'preview' op de gerenoveerde boerderij. Houd het Bulletin dus goed in de gaten!

Belle van den Berg, directeur Streekmuseum Hoeksche Waard

**DE KOMENDE
TIJD ZAL IN
HET TEKEN
STAAN VAN
DE HER-
INRICHTING**

**PREVIEW
OP DE
BOERDERIJ**

FOTO:
JACQUELINE
KOSTER
DE BOERDERIJ
VERLEDEN JAAR
ROND DEZE TIJD.

ACTIVITEITENAGENDA

januari – april 2013:

- 22 Januari** *Verlichte Boerderijenroute Hoeksche Waard West.*
t/m 8 Februari Zie de informatie op bladzijde 9
- 17 Januari** *Fotopresentatie Watersnoodramp* met beelden uit het fotoarchief van
t/m 28 Februari het Streekmuseum, met foto's van diverse plaatsen in de Hoeksche
Waard tijdens de Watersnoodramp van 1953. Te zien in de entreehal
tijdens de openingsuren van het museum.
- 14 Februari** *Lezing "Boerenhofsteden in de Hoeksche Waard en op Tiengemeten".*
Door Willy Spaan.
Inloop 19.30 uur, aanvang 20.00 uur, prijs € 5,- (Vrienden van het
museum € 2,50). Gelieve te reserveren via 0186-601535 (di t/m vr) of
via secretariaat@streekmuseumhw.nl o.v.v. 'Lezing 14 februari'.
- 2 Maart** *Kijkje achter de schermen; wat gebeurt er op de zolder van 't Hof van*
Assendelft?
Start om 14.00 uur. Toegangsprijs volwassenen € 4 entree en € 2,50
voor de rondleiding.
Aanmelden o.v.v. 'Kijkje achter de schermen' verplicht, vanwege
beperkt aantal plaatsen, op secretariaat@streekmuseumhw.nl
of telefonisch op 0186-601535 van dinsdag t/m vrijdag tijdens
kantooruren.
- 6 en 7 April** *Landelijk Museumweekend*
- 12 April** *Creatieve workshop: Haken naar voorbeeld van tasje en beursjes uit*
de collectie van het Streekmuseum Hoeksche Waard.
13.30 - 15.30 uur
- 25 April** *Lezing "Van goeden huize? Leven in een nieuw Hollands*
polderdorp." Door dr. Arjan Nobel.
- Alle activiteiten vinden plaats in Streekmuseum Hoeksche Waard,
Hofweg 13, 3274 BK, Heinenoord, tenzij anders vermeld.*

DE WERKGROEP EDUCATIE

Van alle vrijwilligersgroepen is de werkgroep Educatie misschien wel de meest opvallende. Zij zijn de mensen die rondleidingen geven en activiteiten organiseren in en om het museum. We komen ze dus regelmatig tegen. Toch weten we verder weinig van deze werkgroep. Ik heb een gesprek gehad met Corrie Sonneveld, de coördinator van de werkgroep Educatie, en met Sija Spruit. Naast Corrie zijn Sija Spruit en Dini Heiden actief bij de coördinatie van de uitvoering van basisschoolprogramma's en rondleidingen. Verder zijn er zo'n twintig mensen die in deze groep werkzaam zijn. Het zijn bijna allemaal rondleiders.

De werkgroep door de jaren heen

Zo'n twaalf jaar geleden waren de educatieve activiteiten beperkt tot rondleidingen en was er een speurtocht. Voor de basisschool lagen er nog geen specifieke programma's klaar. Er werd samengewerkt met Erfgoedhuis Zuid-Holland die educatieprogramma's aanreikte en de medewerkers begeleidde in het uitvoeren hiervan. Hier zijn twee projecten uit voortgekomen die nu nog steeds gebruikt worden voor de groepen 5 en 6 van de basisschool: het project "Verzamelen" en het project waarbij het gebouw zelf centraal staat: "Streekmuseum, wat een monument". Nadat de samenwerking met het Erfgoedhuis stopte, zijn er voor alle basisschoolgroepen educatieve programma's ontwikkeld. Ook voor museumdagen of tijdelijke tentoonstellingen hebben de medewerkers diverse speurtochten bedacht.

Rondleiden

Een rondleider krijgt, als hij of zij net begint, eerst alle informatie over de onderwerpen waar hij zijn of haar verhaal over gaat vertellen. Er is daarvoor een rondleidersmap samengesteld. Een aantal mensen van de werkgroep is bezig geweest om de algemene informatie over ons museum en het leven en werken in de Hoeksche Waard op een geordende wijze in deze map op te nemen. De nieuwe, op onderwerp ingedeelde map is nu klaar en wordt gebruikt als basiskennis voor de rondleidingen. Eigen kennis uit vakgebied of interesse kan hier natuurlijk aan toegevoegd worden.

Het verhaal in het Hof betreft vooral het rijke leven van de ambachtsheren, terwijl de boerderij straks het leven van alledag van de boeren, middenstand en arbeiders gaat weergeven.

De wisseltentoonstelling zal in de toekomst één à twee keer per jaar veranderen en dan komt er nieuwe informatie bij, waar de rondleiders zich dan in zullen moeten verdiepen. De mensen die op rondleidingen afkomen variëren van groepen die een familiefest houden tot bedrijven die een museumbezoek in een dagje uit hebben verweven. Ook komen de scholen langs.

Speciale dagen

Ook zijn er speciale dagen in een museaal jaar, zoals Open Monumentendag en het Museumweekend, waarop bijzondere activiteiten worden georganiseerd. Per keer wordt het thema van zo'n dag of weekend in de rondleiding of activiteiten aangepast. Zo was er afgelopen september de Open monumentendag waarbij op het thema 'Groen van toen' een rondleiding door de tuin van het Hof is gegeven, met speciale aandacht voor de geschiedenis van de tuin en het tuinontwerp van Mien Ruys. Tijdens de verbouwing zijn er speciale rondleidingen gegeven in het kale museum om kennis te kunnen maken met de bouwkundige aspecten van het museum. Als het straks Museumweekend is, zal ook weer aan de hand van het dan geldende thema een leuk weekend georganiseerd worden waaraan de werkgroep Educatie meedoet.

Basisschool

Voor de basisschool is een vaste programmering bedacht die per leerniveau verschilt. De programma's bestaan voor een groot deel uit een introductieles, die op school gegeven wordt vóór de kinderen naar het museum gaan, een kernles in het museum zelf en een verwerkingsles, ook weer op school om alles na te bespreken.

Er wordt aan de scholen informatie gestuurd over deze lessen met allerlei ideeën, zodat de leerkrachten hier zelf mee aan de slag kunnen. Er zijn vijf verschillende programma's voor de basisscholen, ingedeeld per leeftijdsgroep. Uit veiligheidsoverwegingen gaan de groepen 1 t/m 4 niet de trap op naar boven en blijven dus in de benedenruimte en de tuin. Als een leerkracht een eigen idee heeft voor een onderwerp probeert het museum zich daaraan aan te passen. Overleg met leerkrachten is daarom heel belangrijk.

De educatieve programma's voor de kinderen moeten heel gevarieerd zijn, zodat ze niet steeds hetzelfde te doen krijgen. Kinderen kunnen bij de receptie om een speciale kinderactiviteit vragen. Er is een eenvoudige puzzeltocht voor kinderen tot 8 jaar en een fotopuzzeltocht voor kinderen van 8 jaar en ouder.

Plannen voor de toekomst

Eind van dit jaar is de boerderij klaar en het zomerhuis weer beschikbaar. Het zomerhuis gaat ingericht worden als activiteitenruimte. Voor de nieuwe expositie in de boerderij zal de informatiemap voor de rondleiders uitgebreid moeten worden. De activiteiten in het zomerhuis, aansluitend op het thema van de tentoonstelling in de boerderij of het Hof, zullen bedacht en gepland moeten worden. Er zullen nieuwe groepen uitgenodigd worden, zoals de kinderen van de buitenschoolse opvang op woensdagmiddagen en in de vakanties.

Wat het museum wil is het aanbod van activiteiten zo gevarieerd mogelijk maken, zodat mensen vaak terugkomen omdat er steeds iets nieuws te beleven valt.

Naast de subsidie moet het museum ook eigen inkomsten genereren, dus is het de taak van de Educatiewerkgroep om het publiek te verleiden tot een bezoek met een aantrekkelijk programma van activiteiten. Dit zou in samenwerking kunnen gebeuren met andere werkgroepen (bijvoorbeeld de Horeca- en de Dialectgroep) zodat het bezoek aan het museum een 'beleving' wordt met een rondleiding en bijvoorbeeld aansluitend een lunch of een verhaal in dialect verteld. Arrangementen met andere instellingen zijn ook mogelijkheden waarnaar gekeken wordt. Hier zijn veel mensen voor nodig die de activiteiten bedenken, een programma ervoor maken en de uitvoering ervan voor elkaar moeten zien te krijgen. Er wordt momenteel gezocht naar minstens tien nieuwe vrijwilligers in alle leeftijdsgroepen die meewerken aan de educatieve programma's voor de basisschool en mee willen doen aan het ontwikkelen, organiseren en uitvoeren van andere educatieve activiteiten. Misschien bent u enthousiast geworden? U kunt zich aanmelden als medewerker voor deze werkgroep.

Voor meer informatie over de vrijwilligers en de werkgroepen zie de website www.streekmuseumhw.nl, bel naar **(0186) 601535** (wo, do en vr) of stuur een email: info@streekmuseumhw.nl.

Jacqueline Koster

GENEALOGIE & STREEKHISTORIE

Verschillende Rechterlijke Archieven zijn in bewerking, maar kunnen nog niet als uitbreiding van de bestanden op de computers van het Streekmuseum worden gemeld.

In de categorie Streekgenealogieën (SG nummers) zijn nu ook te raadplegen:

SG 1383

De geschiedenis van de familie Wols. Een familie afkomstig uit het land van Altena, maar groot geworden in de Hoeksche Waard door A. F. Morcus

De hierna volgende publicaties SG 1384 t/m 1412 zijn alle van de hand van de heer L. Helms van Eis:

SG 1384

Opmeting van de Oostzomerlanden voor Heinenoord met namen van de gebruikers anno 1584

SG 1385

Beleningen en bezittingen der Ambachtsheren en -vrouwen van Mijnsheerenland van Moerkercken

SG 1386

Vendutieboek van Moerkercken 1691-1699 met annex

SG 1387

Register met scabinale akten betreffende Mijnsheerenland van Moerkercken anno 1701-1735

SG 1388 I

Dingboek van Moerkercken 1559-1563

SG 1388 II

Dingboek van Moerkercken 1564-1578

SG 1389

Register van Moerkercken 1616-1631. Weesboek nr. 1

SG 1390

Dingboek van Moerkercken 1652-1745

SG 1391

Namen van bewoners der Hoeksche Waard 1596-1620

SG 1392

Weesboek van Mijnsheerenland nr. 2, 1652-1676

SG 1393

Kohier Xe Penning van Mijnsheerenland 1543

SG 1394

Kohier Xe Penning van Mijnsheerenland 1553

SG 1395

Kohier Xe Penning van Mijnsheerenland 1557

SG 1395a

Kohier Xe Penning van Mijnsheerenland 1561

SG 1396

Register van Vertichting: Uytkooppen, reekeningen ende Actens voor Weesen in Moerkercken anno 1677-1802

SG 1397

Quohier van de hypothecken van den landen ende huysen onder den dorpe van Mijnsheerenland van Moerkercken 1669-1674

SG 1398

Heerlijheidsarchief
Mijnsheerenland inv.nr.
36 1616-1629

SG 1399

Processen en borgtochten voor
de Hove en Hoge Vierschaar
van Zuid-Holland betreffende
bewoners der Hoekse Waard
1621-1630

SG 1400

Heerlijheidsarchief
Mijnsheerenland inv.nr.
2 1381-1560

SG 1401

Verscheidene akten en
aantekeningen betreffende
Mijnsheerenland van
Moerkercken in de Hoekse Waard
van Zuid-Holland getrokken uit
externe archieven 1447-1540

SG 1402

Blockboeck der Morgentalen
1682

SG 1403

Vendutieboek van Moerkercken
1653-1738

SG 1404

Rechterlijk Archief
Mijnsheerenland inv.nr.
12 1688-1713

SG 1405

Rechterlijk Archief
Mijnsheerenland inv.nr.
13 1713-1732

SG 1406

Rechterlijk Archief
Mijnsheerenland inv.nr.
14 1732-1754

SG 1407

Rechterlijk Archief
Mijnsheerenland inv.nr. 24,
1607-1612 dingboek

SG 1408

Rechterlijk Archief
Mijnsheerenland inv.nr. 25,
1621-1652 dingboek

SG 1409

Rechterlijk Archief
Mijnsheerenland inv.nr. 28,
1672-1700

SG 1410

Rechterlijk Archief
Mijnsheerenland inv.nr. 52,
1635-1773

SG 1411

Rechterlijk Archief
Mijnsheerenland inv.nr. 59-60,
1640-1690

SG 1412

Register- Opdrachten ende
belastingen der landen ende
huyse onder Moerkercken
1674-1687

SG 1413

“Geschiedenis van de familie Zuiderent”. Een Oud-Vlaardings geslacht uit Maasland, “zijnde van de wapene van Oegstgeest”, door drs. E.A. Zuiderent en ir. A. Zuiderent. Het betreft een familie die al minstens duizend jaar in het Vlaardingse aanwezig is. Dit is aan het licht gekomen bij het unieke DNA-onderzoek, dat verricht is bij skeletten die gevonden zijn in een duizend jaar oude begraafplaats bij de Grote Kreek te Vlaardingen.

De inleiding van deze uitgave bestaat uit een uitvoerige uiteenzetting van het DNA-onderzoek. De feitelijke genealogie van het geslacht Zuiderent begint met Joris Claes Allaertsz, geboren circa 1470/1480 (naar schatting) te Maasland, woont "in de Sonne" te Delft. De genealogie wordt in dit kloeke boekwerk van bijna 800 pagina's uitgewerkt tot en met de 14e generatie (1963-heden) en is voorzien van vele kleurenfoto's. Een notenapparaat en een uitvoerige naamindex complementeren dit boek.

In de categorie Streekhistorie zijn nieuw:

S 1595

Strijen in Historisch Perspectief
1994, nr. 3 – Twee weken in beeld
– watersnood 1953

S 1596

Strijen in Historisch Perspectief
1993, nr. 2 – De watersnood

S 1597

Op het laatste moment. Verhalen
over de luchtoorlog boven de
Hoeksche Waard 1940-1945, door
H. Nootenboom

S 1598

De Koninklijke Marechaussee
op de Zuid-Hollandse Eilanden
tijdens de watersnood in februari
1953, door K. J. Waleboer

S 1599

Practisjins woordenboekje

S 1600

Trek de Pont. Dvd van de actie
op 30 juni 2012 ten bate van de
strijd tegen kanker

S 1601

Numansdorp, het centrum van
de wereld, door Pieter van der
Meer

S 1602

"Dan doen we het zelf",
Cultuurhistorisch initiatief in
Zuid-Holland

Peter van Hulst

DIALECTEN HOEKSCHER WAARD

Een bijzonder sunterklaoskedoochie. Door Arie Biemans

Een kwaojonge was 'k toen en dan mô je netuurlijk ok kwaojongesstreek uithaole. Van êên zôô'n streek wil ik ie vertelle uitte tijd dà 'k allang vamm'n gelôôf in Sunterklaos ofgevalle was. Toen deje me d'r nog wel an, maor allêên op 'n bietjie pesterige manier. Je weet wel: mè rijmpies waer d'n ontvanger mee verschut gezet wier en mè kedoochies waervoor ze hêêl d'n huis deur moste om te zoeke en waervoor ze dan uitaaindelijk 't kedoochie uitte glibberige stijfsel moste pulleke of zôôiets, je ken dat wel.

Zôô haddik wat leuks verzonnen voor een lieve nicht in Baaierland: een paar mooi geborduurde zaddoekies. Die dee ik eerst in een goed dicheplakt stikkie cellefaon. Om hêêlemael gehaaim te kenne houwe van wies dassie die kreeg wou ik ze as 'n pakkie over de post stiere, ofzender Sunterklaos. Een dôôssie haddik gauw genog gevonge en bij m'n tante, die op Kluzwaol neffe ôôñs een viswinkel had, vroeg ik om 'n paar viskoppe. En die ging saome mette zaddoekies in 't dôôssie.

Ik ging toen in Baaierland op school en om nie verraou te worde deur een poststempel van Kluzwaol, broch ik 't in Baaierland naer 't postkantoor, geadresseerd an m'n nicht, ALHIER. Ik hatter gêên erreg in dà zôô'n pakkie eerst naer een sorteercentrum in Rotterdam ging, en daer wiste ze netuurlijk niet dat ALHIER betekende dattet in Baaierland bezurregd mos worde. En zôô kwam dat pakkie -zonder daddik 't wist- as onbestelbaar terecht in 't PTT-maggezijn in D'n Haag.

Daegelang liep ik m'n aage d'rop te verkneukele hoe m'n nicht in die viskoppe zou graou en nie zou wete wie heur zôô bij d'n beer genome had. Maor 't bleef maor stil en ik begreep t'r gêên hout van. Toddad 'k in de krant een klaain berichie tegekwaam dassie in 't PTT-maggezijn van D'n Haag alles ofgezocht hadde omdasse daer bekaoude van de stank en uitaaindelijk een pakkie mè vrotte viskoppe gevonge hadde. En nog steeds ving ik 't jammer van die mooie geborduurde zaddoekies...

**ZÔÔ HADDIK
WAT LEUKS
VERZONNEN
VOOR EEN
LIEVE NICHT
IN
BAAIERLAND**

**DAEGELANG
LIEP IK M'N
AAGE D'ROP
TE VERKNEU-
KELE HOE M'N
NICHT IN DIE
VISKOPPE
ZOU GRAOIE**

D'n tummerman. Door Johan 't Hoof

Tummere was vroeger vooral ellebogestôôm; d'r waere wel wat mesjienes in de tummerwinkel zôôas een zaog, schaofmesien of draoibank maor 't handgerêschop was bekant nooit elektriék.

Dat bestong uit een paar haomers, zaoge, schaove, baaitels, een booromslag, een schrijfhaok, een zwaaihaok, een enkele schroevendraoier, een priem en nog wat klaain spul. 't Kon allemael in een houtte kissie achter opte fiets en zôô wier zowat alles op 't durrep gedaen. Mêêstal hing d'r ok een karrechie achter de fiets en aste vracht grôôter was wier d'r een vrachtrijer ingeschaokeld.

De klere van een tummerman bestonge uit een mesjisterse broek mè gallege, een paar klompe en een pet op 't hôôd en medd'n potlôôd achter 't oor.

**DE MEÏNSE
HADDE
GLAD GÊËN
GERÊËSCHOP
EN KUNDE OM
IETS ZELLEF
TE DOEN, DUS
VOOR ALLES
WIER DAN OK
EEN
AMBACHS-
MAN INGE-
SCHAOKELD.**

Nou was 't werrek van een tummerman nied allêên alles wad allêên bouwe anbelangt. D'r wiere ok andere dinge gedaen zôôas 't maoke van kleerakke, wasstampers, wastonne, dôôdskiste, bêsteeplanke, faaitelijk alles waer hout an te pas kwam. Ok waster dikkels nog een handeltie bij in koolteer, haainingpaole, kippegaos of andere losse dinge. De meïse hadde glad gêên gerêêschop en kunde om iets zellef te doen, dus voor alles wier dan ok een ambachtsman ingeschaokeld.

Zôô'n vak leerde je vajje vaoder of nôôm of azzie geluk had wazzie een tijdjie in oplaaiding gegaon opte ambachschool.

As leerjonge wazzie wellis 'n keer 't pispaoctie en wier ie op pad gestierd voor 't spijkerzeefie of 't plinteleertie, maor dat hoorde d'r bij. Nou was t'r op zôô'n durrep van alles te beleve. D'r wier veul saomegewerrekt med andere ambachte om een huis of een school te maoke, dus de meeste ambachslui konne mekaor wel. Zôôdoende wasset wellis een gezellige boel bij de meïse waer gewerrekt wier en waster naest koffie en thee ok wellis een borreltie op 't kerrewaoi. Bij slecht weer of vorst wier d'r waainig verdiend, dus de spoeling was wellis dunnechies en in d'n donkere tijd zatte ze soms opte werkbank geweun te wachte tot 't licht wier.

De gebruikte houtsoorte waere veulal vure en grene en oventoe aaike voor een onderdurrepel van een kezijn of zôô.

De houtmaete waere gebaozeerd op duime dus ze hadden 't over een twêê bij drie duim of een vijfkwart-acht of andere duimemaete.

Dat hout kwam van een handelaer en was veulal ofkomstig uit Dordt of uitte Zaonstreek en kwam dan per schip naer ôôñs aailand. Vroeger wier bekant alles gespijkerd en alléên voor slote en scharniere wiere schroeve gebruikt. Houtverbindige van kezijne wiere iñgesmeerd mè lôôdmenie of lôôdwit.

Grôôte kerrewaoie waere toch wel 't maoke van boereschure, waerbij van grôôt en zwaer hout spante wiere gemaakt die dan mè liere opgezet moste worre. Dan mos op grôôte hôôgte 't gebint rech-tgezet worre en moste d'r dakballeke, spore en rietlatte añgebracht worre. Vangnette waere d'r niet dus ovventoe ging dat verkeerd. De boere weare best grôôte klante voor een tummerman en d'r was dikkels veul te doen asset vêê naer buite of naer binne mos of as peeslaege gemaakt moste worre. Nou betaalde zôô'n boer z'n reken-ing maor êêns per jaer dus dà kon wellis lillek oplôôpe watter dan onder de mense stong. Dan moste d'r opte lat booschoppe worre gedaen.

Ok sociaal had 'n tummerman z'n plak in 't durrep. Asset ging vrieze stuurde de ouwers d'r kroost naer d'n tummerman om te vraege wanneer die de balleke onder 't ijs ging legge, zôôdat 't sterk genog was om te gaon schaese. Vanaf de tummerwinkel wiere dan de kinderen rondgestierd naer de slaeger of andere winkels om te vraege of tie dan d'n tummerman wouwe hellepe. Ok op ander gebied wier d'n tummerman ingeschaokeld, bevôôbeld voor 't maoke van een erepoort of gedenkplaet voor êên of ander durrepsfêest.

Nou waere de meeste bedrijfjes maor klaain dus 't was allemael vrij gemoedelijk, maor de klantekring hing toch of van je aaige weereltie want een geriffermeerde ging nie naer een hervorremde durpsgenoot. Daernaest moster ok rekening worre gehouwe met de klandizie bij andere middestanders, dus twêê weke brôôd kôôpe bij d'n êênen bakker en dan weer twêê weke bij d'n andere. Wad altijd gebleven is in een tummerwinkel iste lekkere geur van pas gezaogd en geschaofd hout en de krulle en 't stof. Materiaol was vroeger dier en ellek stikkie hout wier bewaord en zellefs kromme spijkers wiere recht gesloge om weer te kenne gebruike.

In d'n bijbel hebbe ze 't al over 't ambacht van tummerman; de kunde om van een stik hout wat moois en nuttigs te maoke zel ok wel nooit verlore gaon.

**ASSET GING
VRIEZE
STURDE DE
OUWERS D'R
KROOST NAER
D'N TUM-
MERMAN OM
TE VRAEGE
WANNEER DIE
DE BALLEKE
ONDER 'T IJS
GING LEGGE,
ZÔÔDAT
'T STERK
GENOG WAS
OM TE GAON
SCHAESE.**

Bijzondere benamingen:

Kloek mè kuikes	houten booromslag met losse verwisselbare boormaten
Horreletoet	grondschaaf om trapbomen uit te schaven
Spookschaaf	klein handschaafje om scherpe kantjes weg te halen
Rijschaaf	lange houten schaaf om hout glad en recht te maken
Kruishout	hulpstuk maatvoering bij kozijnen en ramen maken
Schietlôôd	gewicht aan een touw om verticaal uit te lijnen
Veerploeg	schaaf om kozijnspinningen te maken (met twee man te bedienen)
Amerikaon	staande met twee handen te bedienen boorstandaard voor het maken van spanten
Deurslag	drevel om spijkers dieper te slaan
Hakbaaitel	zware beitel bedoeld om met houten hamer op te slaan
Steekbaaitel	lichte beitel om met de hand te steken of met lichte hamer

LEZERSVRAAG

Tijdens een recente bijeenkomst van de Werkgroep Dialecten kwam de "Boerenheemel" ter sprake, een op Numansdorp bekend fenomeen van het groepje huizen waar rentenierende boeren zich vroeger vestigden. Van Dirksland is iets dergelijks bekend in de vorm van een soort particulier verzorgingstehuis. Tijdens het gesprek werd geopperd, dat zoiets zich ook in andere plaatsen van de Hoeksche Waard kan hebben voorgedaan.

We leggen dit als vraag aan de lezers van het Bulletin voor: wie kan melden of dat buiten Numansdorp ook bestaat (of bestond)?

Arie Biemans

Bestuur Werkgroep Dialecten:

Voorzitter: J. 't Hooft, Schoolweg 29, 3281 AP Numansdorp,
tel. 0186-651412, e-mail: hoonum@upcmail.nl

Secretaris: Chr. den Boer, Lindenlaan 28, 3286 XJ, Klaaswaal,
tel. 0186-572892, e-mail: chris.lenie@hetnet.nl en A.W. Biemans

Penningmeester: mw. M. van der Stouw, Westdijk 71, 3271 LL, Mijnsheerenland,
tel.: 0186-603076, email: mvdstouw@hetnet.nl

Contactpersoon: A.W. Biemans, Vierwiekenplein 63, 3262 AP, Oud-Beijerland.
tel.: 0186-613461, email: arie@biemans1.demon.nl

DE VRAGENRUBRIEK

Iedere vriend(in) van het Streekmuseum kan één of meerdere genealogische vragen betreffende de Hoeksche Waard insturen.

Met enige regelmaat komen vragen binnen die geen betrekking hebben op de Hoeksche Waard, deze komen niet in aanmerking om geplaatst te worden in het Bulletin.

Antwoorden

646.

Vader Arie van Teeling en zoon Neelis Jan van Teeling hadden beiden het beroep van schoenmaker. Vermoedelijk heeft Pieter Schagen, geboren 22 oktober 1894 te Sliedrecht, in 1912 zijn vak geleerd bij Neelis Jan omdat zijn vader toen al op leeftijd was. En vermoedelijk vanaf 1912 was Pieter woonachtig bij Arie van Teeling, Voorstraat 27 te Numansdorp.

Pieter Schagen was in de Mobilisatie 1914-1918 in Soest gelegerd, is daar gebleven en een schoenhandel en -reparatie begonnen. Hij is later ook orthopedisch schoenmaker geworden. Hij is in 1920 in Numansdorp getrouwd met Cornelia Groeneweg, dochter van wagenmaker Bas Groeneweg.

Neelis van Teeling maakte en vermaakte tuigen voor de paarden. Hij heeft met zijn zuster gewoond naast nu Foto Klein op Voorstraat nr. 47 te Numansdorp en bakker Gijs van Teeling, nr. 49, die in circa 1950 emigreerde. Nelis was ongehuwd.

Voorstraat 47 / 49 was voorheen de kledingwinkel van Dick van Buuren, tegenwoordig Restaurant Aqui Tapas. Na de oorlog is de familie Van Teeling verhuisd naar een woning aan de Rijksstraatweg (tegenwoordig Burg. de Zeeuwstraat) ter hoogte ingang Middelweg. Gijs van Teeling had in de Middelweg een koekjesfabriek. Later heeft Ar de Man in dat pand een bandenhandel gevestigd. Zes weken na de watersnood is de familie Van Teeling naar Canada geëmigreerd.

Arie van Teeling, geb. Numansdorp 7-2-1831, schoenmaker, overl. Numansdorp 24-12-1917, tr. Numansdorp 29-4-1859 Bastiaantje Stam, overl. Numansdorp 29-04-1882.

Arie van Teeling woonde in de periode 1910-1930 in de Voorstraat nr. 17 en nr. 27.

Hieruit o.a.:

1. Arie, geb. Numansdorp 16-1-1873, bootwerker, tr. Rotterdam 5-2-1896 Pietertje van 't Hof, geb. Charlois. 28-8-1875.

Hieruit o.a.:

Arie, geb. Rotterdam 3-12-1896 (van 1909-1912 inwonend bij zijn oom Gerrit van Teeling), tr. Rotterdam 9-4-1919 Maria de Geus, geb. Rotterdam 1900.

2. Gerrit, geb. Numansdorp 15-9-1876, broodbakker, overl. Rotterdam 31-01-1938 tr. Rotterdam 3-12-1902 Maria de Koning, geb. Charlois 17-11-1877.

Hieruit oa.:

Gijsbert Arie, geb. Numansdorp 23-7-1905

3. Neelis Jan, geb. Numansdorp 25-9-1878

Nieuwe vragen

Er zijn geen nieuwe vragen binnen gekomen.

P.W. van Hulst
Zevenbergsedijkje 87
3079 DP Rotterdam
e-mail genealogie@streekmuseumhw.nl

Vergeet niet een postzegel in te sluiten.

Peter van Hulst